

Puheenjohtajan palsta

Teksti: Heikki Virri

Suomalaisten menneisyydenhallinta on edelleen lapsen kengissä. Tällä hetkellä selvitetään vuoden 1918 tapahtumia, toisen maailmansodan historiankirjoitus on jonotuslistalla. Toki uusia avauksia on ollut, mutta vallitseva mielipide vaientaa ne pikaisesti. Vaientaminen, ja vaikeneminen, ovatkin osuvia ilmauksia kuvaamaan suomalaisten suhtautumista menneisyyteensä, eikä yksin menneisyyteensä vaan mihin tahansa ilmiöön. Tätä havainnollistaa hyvin esimerkiksi suomalainen korruption yhtäkkinen esiintulo. Ilmiötä ei selitä se, että korruptio olisi juuri keksitty. Enemmän sitä selittää se, että kohde oli sopiva.

Mutta vaikeneminen ei ole kultaa, vaikenemalla ei viisastu. Vaikenemalla on vaikea hankkia tietoa, vaikea myös opettaa. Viisaaksi oppii vain tekemällä, tekemällä virheitä ja varomasta toistamasta niitä seuraavalla kerralla. Mutta viisaaksi ei opi tekemättä jättämisellä. Puhuminen, kirjoittaminen, tutkiminen on tekemistä, vaikeneminen ei.

Edellä oleva on johdanto aiheeseen **Wagner** ja **Hitler** ja *Ajankohtainen kakkonen*, joka maaliskuussa käsitteli kahta ensin mainittua. Ohjelman tasoa selittää parhaiten tiedon taso. Kun valtakunnan yleisradiossa puurot ja vellit ovat niin pahasti sekaisin kuin 16.3.2010 esitetystä *Ajankohtaisessa kakkosessa*, ei kuva piirry pelkästään yksittäisistä toimittajista vaan siitä, mitä täällä yleisesti tiedetään.

En oletakaan, että keskiverto televisionkatselija tietäisi kuka on Richard Wagner, puhumattakaan siitä, milloin hän on elänyt ja mitä eläessään ajatellut, tai edes mitä hän on säveltänyt. Mutta toimittajilta yleisradio-laitoksessa olisi kyllä lupa odottaa vastuullista tiedonjulkistamista. Kun Wagner esitetään osasylliseksi Hitlerin julmuuksiin, on päätelyketjussa ajautettu niin kauas, että länsimainen rikosoikeuskin on hylännyt sellaisen päättelyn pätevyuden jo antiikin aikana. Varmaankin moni katsoja jäi ohjelman jälkeen miettimään, miksi Wagneria ei tuomitu Nürnbergin oikeudenkäynneissä!

Ohjelman juontaja ihmetteli heti alkuunsa sitä, miksi Wagneria esitetään taas Tampereella vaikka vasta 20 vuotta sitten siellä esitettiin *Parsifal*? Siis kaupungissa, jossa on oma oopperatalo, esitetään Wagneria joka toisella vuosikymmenellä! Tosin toimittajalla oli

tainnut jäädä huomaamatta, että tässä välissä on Tampere-talossa esitetty *Lentävä hollantilainen*, mutta argumentti tuli selväksi.

Hitler on ollut ja mennyttä. Saksassa, siellä syntipukkimaassa, on väliä tehty selviksi. Wagnerin musiikki on kuitenkin säilynyt ehjin nahoin. Sitä esitetään kaikissa oopperataloissa joka vuosi, se on vakio-ohjelmistoa siinä missä **Mozart** tai **Verdi**. No hard feelings, kuten jenkki sanoisi, jonka omatkin oopperatalot pursuavat Wagnerin teoksia. Mutta meillä...mistä siellä Tampereella on kysymys? Siis edes jokaiselle sukupolvelle ei saisi esittää elävää Wagneria! No, onneksi meillä on ollut kansallisoopperan *Ring* ja *Parsifal*, 90-luvulla myös *Lohengrin*, Savonlinnassa *Lentävä hollantilainen*, *Parsifal*, *Tannhäuser*, *Tristan ja Isolde* sekä vierailunäytöksenä *Nürnbergin mestarilaulajat*, Turussa *Lentävä hollantilainen*. Mutta Tohlopissa ihmetellään onko kysymys höyrypäiden hartaustilaisuudesta vai menneisyyden voimien salaliitosta. Sen sijaan mielessä ei näyttäisi edes käyvän sellainen hassunkurinen ajatus, että jospa kysymys onkin vain, niin mistä, siis ei mistään? Siis vain musiikista.

Meitä oopperabussissa haastatellut toimittaja teki hyviä kysymyksiä ja sai hyviä vastauksia. Teeman piti olla *mikä Wagnerissa kiinnostaa?* Televisiossa 16.3.2010 esitetty dokumentti kertoikin sitten jostakin aivan muusta, vulgaarihistoriallinen näkemyksen Wagnerin vaikutuksesta Hitleriin. Huomioyhteiskunnassa kuitenkin ilmeisesti kaikki julkisuus on hyvästä. Niin tässäkin tapauksessa. Jäsenkuntaamme on ohjelman jälkeen liittynyt kiitettävästi uusia jäseniä. Kiitos siitä, *Ajankohtainen kakkonen*!

Oikaisuja edelliseen numeroon

Oikaisu Patti Smith Bayreuthissa -juttuun

Edellisessä Wagneriaanissa (34/2009) julkaistiin kirjoitukseni "Patti Smith Bayreuthissa". Tarkkasilmäinen *Parsifalin* ja Wagnerin tuntija **Pekka Asikainen** otti sen jälkeen minuun yhteyttä kiinnitettyään huomionsa jutussa ilmenneeseen virheelliseen tietoon. Kirjoitin, että Wagner johti Bayreuthissa vuonna 1882 *Parsifal*-esitystä 23 tahdin verran. Tämä ei pidä paikkaansa: hän otti tahtipuikon vaihtomusiikin 23. tahdissa ja johti sitten teoksen loppuun. Näin ollen hän johti yli kymmenkertaisen tahtimäärän väittämäni verraten: kaikkiaan 315 tahtia.

Pahoittelen huolimattonta virhettäni ja kiitän Pekka Asikaista sen oikaisusta. Ja, jos tässä yhteydessä sallitaan, kiitän häntä myös muutama vuosi sitten julkaistusta monipuolisesta *Parsifal*-kirjasta!

Antti Vihinen

4 Wagneriaani

Vielä Parsifalin kenraaliharjoituksesta vuodelta 1882 – ja Malwida von Meysenbugin muistelmista

Artikkeliini Wagneriaanissa 2009, nro 34, sivut 22-23, koskien otsikossa mainittua Parsifalin ensimmäistä kenraaliharjoitusta olen saanut lisävalaistusta. Ilmeisesti kyseinen tapahtuma on ollut useampipäiväinen ajoittuen välille 22. – 24.7. 1882 siten, että ensimmäisenä päivänä esitettiin teoksen toinen ja kolmas näytös ja sitten seuraavina päivinä koko teos. Mihin näistä harjoituksista Wagnerin perheen hyvä ystävä **Malwida von Meysenbug** muistelmissaan viittaa ei minulla ole tarkempaa tietoa, mutta todennäköisesti hän on osallistunut niistä useampiin.

Tässä yhteydessä on syytä lisäksi korjata tekstiini pujahtanut virhe. Kohdassa, missä Malwida istuu **Franz Lisztin** ja tämän tyttärentyttären **Daniela von Bülowin** välis-

sä, huudahtaa tulisieluinen Daniela Graalin tempelikohtauksen jälkeen seuraavasti: "Ich wollte, ich hätte einen Todfeind, um ihm in diesem Augenblick zu vergeben". Lauseen voi suomentaa seuraavasti: "Ollapa minulla verivihollinen voidakseni tässä nyt hänelle kaiken anteeksi antaa". Artikkeliniin kyseisen lauseen suomennokseen oli pujahtanut aivan muu merkitys. Muistelmassa kerrottu tapahtuma kuvaa Malwidan mukaan hyvin sitä suurta vaikutusta mikä teoksella oli kuulijoihinsa.

Jukka H. Meurman